



## **LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ**

### **VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA APLINKOS APSAUGOS RĖMIMO PROGRAMŲ VYKDYMAS**

2011 m. liepos 29 d. Nr. VA-P-20-12-12

Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2010-09-06 pavedimą Nr. P-20-12

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:  
Antanas Aliulis (grupės vadovas)  
Bronius Kurkutis  
Mindaugas Valančius

Auditas pradėtas 2010-09-06  
Auditas baigtas 2011-07-29

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti  
Valstybės kontrolės interneto puslapyje  
adresu [www.vkontrole.lt](http://www.vkontrole.lt)

# TURINYS

<b>Santrauka</b>	<b>3</b>
<b>Įžanga</b>	<b>4</b>
<b>Audito apimtis ir procesas</b>	<b>5</b>
<b>Audito rezultatai</b>	<b>6</b>
<b>1. Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų skirstymo tvarka neužtikrina šio proceso viešumo ir tinkamo funkcijų atskyrimo</b>	<b>7</b>
<b>2. Paskirstomos ir panaudojamos ne visos Programų lėšos</b>	<b>9</b>
<b>3. Apie 60 proc. Programos lėšų panaudojama administracinėms, transporto išlaikymo ir visuomenės informavimo išlaidoms, užuot nukreipus žalos aplinkai mažinimui</b>	<b>10</b>
<b>4. Programų lėšos skiriamos ir naudojamos priemonėms, nenumatytoms Programų įstatymuose arba kitų programų priemonėms</b>	<b>13</b>
4.1. Programos lėšų panaudojimas	13
4.2. Savivaldybių programų lėšų panaudojimas	14
<b>5. Yra galimybių surinkti daugiau lėšų į Aplinkos apsaugos rėmimo programą</b>	<b>17</b>
<b>6. Nežinomi tikrieji Savivaldybių programų vykdymo rezultatai</b>	<b>18</b>
<b>Išvados ir rekomendacijos</b>	<b>21</b>
<b>Priedai</b>	<b>23</b>

## SANTRAUKA

Pagal Vyriausybės nustatytas prioritetas kryptis ir programas svarbioms aplinkosauginėms priemonėms šalyje skiriamos valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšos. Kaip papildomi finansavimo šaltiniai naudojamos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos vykdomos Specialiosios aplinkos apsaugos rėmimo programos ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiujų programų lėšos.

Audito tikslas – įvertinti, ar Aplinkos apsaugos rėmimo ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos vykdomos rezultatyviai.

Audito metu nustatėme, kad nenumatyti Aplinkos apsaugos rėmimo programos priemonių atrankos ir lėšų joms skyrimo prioritetai, taip sudaromos prielaidos lėšas skirti priemonėms, kurios neturi tiesioginio teigiamo poveikio aplinkos būklei. Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų naudojimo taryboje, kuri priima sprendimus dėl programos lėšų skyrimo aplinkosaugos projektams (priemonėms), nedalyvaujant visuomeninių ir nevyriausybinių organizacijų, mokslo ir švietimo įstaigų ir kt. institucijų atstovams, neužtikrinimas atstovavimas visų institucijų interesams ir lėšų skirstymo viešumas.

Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymai ir kiti teisės aktai apibrėžia platų lėšų naudojimo spektrą, todėl, neužtikrinus efektyvios lėšų paskirstymo ir jų naudojimo kontrolės, dalis lėšų nepaskirstoma arba panaudojama nerezultatyviai. Išanalizavę 2009–2011 metų programos lėšų paskirstymą nustatėme, kad iki 60 proc. lėšų buvo skirtos Aplinkos ministerijos ar jai pavaldžių institucijų išlaidoms apmokėti. Dalis Aplinkos apsaugos rėmimo programos vertinimo kriterijų nesuteikia informacijos apie programos lėšų naudojimo rezultatus, įgyvendinant aplinkos atkūrimo priemones.

Aplinkos ministerija neturi pakankamos informacijos apie savivaldybių vykdytų aplinkos apsaugos rėmimo programų priemones, panaudotas lėšas ir negali įsitikinti, ar visos lėšos naudojamos įstatyme numatytoms priemonėms.

Pagal audito metu pateiktas išvadas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai rekomendavome padidinti Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiujų programų teigiamą poveikį aplinkai, užtikrinti lėšų paskirstymo viešumą, efektyvesnę lėšų naudojimo kontrolę ir išanalizuoti profesionalios medžioklės veiklos vykdymo efektyvumą ir tikslingumą visose miškų urėdijose.

## IŽANGA

Europos Sąjungoje galioja vieni iš griežčiausių dešimtmečiais kurti aplinkosaugos reikalavimai pasaulyje. Pastaruoju metu prioritetai yra šie: kova su klimato kaita, biologinės įvairovės išsaugojimas, dėl taršos kylančių sveikatos problemų mažinimas ir atsakingesnis išteklių naudojimas. Žinoma, pirmiausia siekiama apsaugoti aplinką, bet šių prioritetų įgyvendinimas gali prisidėti ir prie ekonomikos augimo, nes skatinamas naujovių diegimas ir įmonių veikla.

Vienas iš pagrindinių aplinkosaugos tikslų Lietuvoje – užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę visiems Lietuvos Respublikos gyventojams ir sudaryti sąlygas darniai teritorijų plėtrai. Jis numatytas šalies strateginiuose dokumentuose<sup>1,2,3</sup>. Siekdama šio tikslo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija vykdo Specialiąją aplinkos apsaugos rėmimo programą (toliau – Programa), o savivaldybės – savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiąsias programas (toliau – Savivaldybių programos). Jų tikslas – sumažinti gamtai daromą žalą, optimizuoti retų ir nykstančių gyvūnų išteklius, siekti veiksmingesnės aplinkos apsaugos kontrolės, monitoringo, gerinti visuomenės informavimą ir ekologinį švietimą.

Specialiajai aplinkos apsaugos rėmimo ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosioms programoms (toliau – Programos) vykdyti kasmet skiriama apie 55 mln. Lt, tačiau pastaruoju metu visuomenės susirūpinimą kelia lėtai sprendžiamos atliekų tvarkymo, oro ir vandens taršos, nuotekų valymo, saugomų teritorijų tvarkymo problemos.

Atsižvelgdama į aplinkos apsaugos svarbą šalies ūkiui ir jos gyventojams Valstybės kontrolė į metinę valstybinio audito programą įtraukė valstybinį veiklos auditą „Aplinkos apsaugos rėmimo programų vykdymas“.

<sup>1</sup> Lietuvos Respublikos Seimo 2002-11-12 nutarimas Nr. IX-1187 „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“.

<sup>2</sup> Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-12 nutarimas Nr. 853 „Dėl Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikės strategijos“.

<sup>3</sup> Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-09-11 nutarimas Nr. 1160 „Dėl nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“.

## AUDITO APIMTIS IR PROCESAS

**Audito objektas** – aplinkos apsaugos rėmimo programų (Aplinkos apsaugos rėmimo ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiuju programų) vykdymas.

**Audito tikslas** – įvertinti, ar Aplinkos apsaugos rėmimo ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos vykdomos rezultatyviai.

### **Audito subjektai:**

- Aplinkos ministerija pasirinkta, nes ji tvirtina Programos priemones ir naudoja jai įgyvendinti skirtas lėšas, vykdo savivaldybių programų priežiūrą ir rengia teikimus išieškoti lėšas, panaudotas įstatyme nenumatytiems tikslams.

- Savivaldybės (savivaldybių tarybos) nustato savivaldybių programų finansavimo pajamų ir išlaidų planavimo tvarką, tvirtina programų priemones, sąmatas ir ataskaitas.

- Audito procedūras atlikome:

- Akmenės rajono, Klaipėdos miesto ir rajono, Mažeikių rajono, Vilniaus miesto ir rajono savivaldybėse, kurias pasirinkome pagal šiuos kriterijus: gaunamos didžiausios Savivaldybių programų lėšos; gautų ir paskirstytų, panaudotų ir nepanaudotų lėšų santykis.

- Klaipėdos, Vilniaus ir Šiaulių regionų aplinkos apsaugos departamentuose (toliau – RAAD), kurių teritorijose yra pasirinktos savivaldybės.

- Audito metu rinkome papildomą informaciją iš Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – VMI), nes ji kaupia ir sistemina duomenis apie deklaruotus ir pervestus mokesčius už aplinkos taršą, surenka mokesčius ir išieško baudas, paskirsto surinktas lėšas ir kaupia jas atskirose Valstybės išdo arba savivaldybių biudžetų sąskaitose.

- Audito metu surinkome informaciją iš 22 VĮ miškų urėdijų apie profesionalios medžioklės veiklos rezultatus 2008–2010 m.

### **Audito procesas**

Audituojamas 2009–2010 m. laikotarpis. Analizuodami tendencijas ir pokyčius, naudojome 2008 ir 2011 m. duomenis.

Duomenis rinkome ir vertinome, taikydami skaičiavimo, patikrinimo, analitinės procedūras ir apklausos (pokalbių), palyginamosios rodiklių analizės metodus.

Atlikdami šį auditą darėme prielaidą, kad visi auditoriams pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

## AUDITO REZULTATAI

Aplinkos apsauga – tai aplinkos saugojimas nuo fizinio, cheminio, biologinio ir kitokio poveikio ar pasekmių, atsirandančių vykdant ūkinę veiklą ir naudojant gamtos išteklius. Aplinkosauginiai (ekologiniai) ir ekonominiai valstybės interesai yra derinami, taikant Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytą ekonominį aplinkos apsaugos mechanizmą<sup>4</sup> (1 pav.), leidžiantį vykdyti aplinkos apsaugos priemones. Trys šio mechanizmo dalys susijusios su mūsų nagrinėjamomis Programomis.

**1 pav. Ekonominio aplinkos apsaugos mechanizmo dalys ir jų ryšys su programomis**

Mokesčiai už valstybinių gamtos išteklių naudojimą	Ši dalis yra tiesiogiai susijusi su Aplinkos apsaugos rėmimo programa ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo programomis: 1. Mokestis už valstybinius gamtos išteklius, išskyrus mokesčių už medžiojamųjų gyvūnų išteklius, įskaitomas: 90 procentų į valstybės biudžetą, o 10 procentų į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos išteklių, biudžetą ir teisės aktų nustatyta tvarka naudojamas savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai finansuoti. 2. Mokestis už medžiojamųjų gyvūnų išteklius įskaitomas: 70 procentų į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami medžiojamųjų gyvūnų išteklių, biudžetą ir teisės aktų nustatyta tvarka naudojama savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai finansuoti, o 30 procentų į valstybės biudžetą ir teisės aktų nustatyta tvarka naudojama Aplinkos apsaugos rėmimo programai finansuoti. 3. Didesnio tarifo mokestis už valstybinius gamtos išteklius įskaitomas: 90 procentų į valstybės biudžetą ir teisės aktų nustatyta tvarka naudojama Aplinkos apsaugos rėmimo programai finansuoti, o 10 procentų į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos išteklių, biudžetą ir teisės aktų nustatyta tvarka naudojama savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiajai programai finansuoti.
Mokesčiai už aplinkos taršą	Ši dalis yra tiesiogiai susijusi su Aplinkos apsaugos rėmimo programa ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo programomis: 1. Didesnio tarifo mokestis už aplinkos taršą, kai jis taikomas už nuslėptą teršalų ir apmokestinamųjų gaminių bei apmokestinamosios pakuotės kiekį, už normatyvus viršijantį teršalų kiekį, mokamas arba išieškomas iš pažeidėjo į valstybės biudžetą. Šios lėšos naudojamos Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme numatytiems tikslams įgyvendinti. 2. 70 procentų mokesčio už aplinkos taršą, išskyrus mokestį už aplinkos taršą gaminių ar pakuotės atliekomis, mokama į savivaldybės, kurios teritorijoje yra taršos objektas, biudžetą. Šios lėšos naudojamos pagal tikslinę paskirtį savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiojoje programoje numatytoms priemonėms finansuoti
Kreditavimo reguliavimas	Su Programų vykdymu tiesiogiai nesusijęs
Valstybės subsidijos	Su Programų vykdymu tiesiogiai nesusijęs
Kainų politika	Su Programų vykdymu tiesiogiai nesusijęs
Ekonominės sankcijos ir nuostolių kompensavimas	Ši dalis yra tiesiogiai susijusi su Aplinkos apsaugos rėmimo programa ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo programomis: 1. Aplinkos apsaugos rėmimo programos pajamas sudaro lėšos, išieškotos už aplinkai ir valstybiniams gamtos ištekliams padarytą žalą, už savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo pažeidimus, lėšos iš sumokėtų įmokų už savavališkų statybų įteisinimą, pagal teismo sprendimus iš kaltų asmenų išieškotos lėšos ir kt. 2. Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo programų pajamas sudaro lėšos, gautos kaip želdinių atkuriamosios vertės kompensacija.
Kiti ekologiniai mokesčiai ir priemonės	Su Programų vykdymu tiesiogiai nesusijęs

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymą

<sup>4</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, 1992-01-21 Nr. I-2223, 28 str.

Pagal šį mechanizmą aplinkos apsaugos priemonės turėtų finansuoti gamtos išteklių naudotojai, o valstybė ir savivaldybės jiems turėtų sudaryti kuo palankesnes veiklos sąlygas, tinkamai vykdydamos ekonominės veiklos reguliavimą, kainų, subsidijų, ekologinių mokesčių ar sankcijų politiką. Pagal Vyriausybės nustatytas prioritetas kryptis ir programas svarbioms aplinkosauginėms priemonėms šalyje skiriamos valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšos. Kaip papildomi finansavimo šaltiniai naudojamos Programų lėšos<sup>5</sup>.

Programas rengiant, vykdamas, valdant ir jas prižiūrint dalyvauja: Aplinkos ministerija, savivaldybės, RAAD, VMI (2 pav.).

## 2 pav. Aplinkos apsaugos rėmimo programų dalyviai

### **Aplinkos ministerija**

Formuoja aplinkos apsaugos politiką, tvirtina teisės aktus, nustatančius Programos lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarką, paskirsto, administruoja ir naudoja Programos lėšas. Vykdo savivaldybių programų priežiūrą.

### **Regionų aplinkos apsaugos departamentai**

Tikrina, ar teisingai apskaičiuoti ir deklaruoti mokesčiai už aplinkos taršą, tikrina ir kontroliuoja Savivaldybių programų lėšų panaudojimą.

### **Savivaldybės**

Savivaldybių tarybos tvirtina teisės aktus, nustatančius Savivaldybių programų lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarką, paskirsto, administruoja ir naudoja Savivaldybių programų lėšas. Savivaldybės teikia ataskaitas apie Savivaldybių programų priemonių vykdymą Aplinkos ministerijai jos nustatyta tvarka.

### **Valstybinė mokesčių inspekcija**

Kaupia ir sistemina duomenis apie deklaruotus mokesčius už aplinkos taršą, pervestus mokesčius už aplinkos taršą, surenka mokesčius ir išieško baudas.

### **Ūkinės veiklos vykdytojais**

Vykdo ūkinę veiklą, atlieka teršalų, išmestų į aplinką, apskaitą ir pildo mokesčio už aplinkos taršą deklaracijas.

Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė

Programos priemonės tvirtina ir jai įgyvendinti skirtas lėšas naudoja Aplinkos ministerija<sup>6</sup>.

## **1. Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų skirstymo tvarka neužtikrina šio proceso viešumo ir tinkamo funkcijų atskyrimo**

Įstatymu Aplinkos ministerijai suteikta teisė tvirtinti programos priemonės ir naudoti jai įgyvendinti skirtas lėšas. Įstatymas nereglementuoja, kaip ministerija šį procesą turi organizuoti.

Vertindami, kaip vykdoma numatytų finansuoti priemonių atranka, vadovavomės nuostata, kad šis procesas yra efektyvus ir rezultatyvus tuomet, kai sukurta tinkama organizacinė struktūra,

<sup>5</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, 1992-01-21 Nr. I-2223, 30 str.

<sup>6</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas, 2000-10-12 Nr. VIII-2025, 2 str.

leidžianti užtikrinti funkcijų atskyrimą, jis vykdomas pagal aiškias procedūras ir visiems jo dalyviams yra suteikiama būtina informacija, reikalinga sprendimams priimti.

Audito metu įsitikinome, kad Programos priemonių atranka ir lėšų paskirstymas vykdomas vadovaujantis aplinkos ministro patvirtintu aprašu<sup>7</sup>. Paraiškas Aplinkos ministerijai dėl aplinkosaugos projekto (priemonės) finansavimo iš programos lėšų iki gruodžio 20 d. gali teikti valstybės institucijos, visuomeninės ir nevyriausybinės organizacijos, mokslo ir švietimo įstaigos, viešosios įstaigos, kiti fiziniai ar juridiniai asmenys.

Aplinkos ministerija savo tinklalapyje yra paskelbusi aprašą, tačiau kvietimai teikti paraiškas viešai neskelbiami.

Paraiškose turi būti įvardijamos ir aprašomos priemonės, kurias prašoma finansuoti, nurodytas lėšų poreikis. Turi būti pridedami finansavimui suteikti būtini dokumentai: numatomų vykdyti darbų sąmatos, parengta ir suderinta dokumentacija ir kt. Apraše nenustatyta, kokiais prioritetais vadovaujantis atrenkamos svarbiausios priemonės ir skiriamos lėšos jų vykdymui.

Gautas paraiškas vertina tam tikslui aplinkos ministro įsakymu sudaryta Taryba, kurios nariai atsako už racionalų ir tikslinį Programos lėšų naudojimą bei veiksmingą Programos valdymo struktūros funkcionavimą. Taryba įgaliota priimti sprendimus dėl Programos lėšų skyrimo aplinkosaugos projektams (priemonėms) finansuoti, ji gali pritarti paraiškų finansavimui arba jas atmesti. Programos lėšų sąmata, kai jai pritaria Taryba, teikiama tvirtinti aplinkos ministrui.

Tarybos sudėtį įsakymu tvirtina ministras<sup>8</sup>. Ją sudaro tik ministerijos atstovai. Tarybos pirmininkas – aplinkos ministras.

Tarybai 2010 m. pradžioje buvo pateiktos 128 paraiškos<sup>9</sup>, 76 paraiškoms skirtas finansavimas, 42 neskirtas, 8 svarstymas atidėtas ir 2 nesvarstytos. Bendra paraiškose prašoma suma metų pradžioje buvo 13 577 tūkst. Lt. Visos paraiškos, išskyrus dvi, gautos iš Aplinkos ministerijos struktūrinių padalinių arba ministerijai pavaldžių biudžetinių įstaigų ir VšĮ. Daugiausia paraiškų pateikė RAAD, Aplinkos ministerijos visuomenės informavimo ir švietimo skyrius, Aplinkos ministerijos gamtos apsaugos departamentas, Aplinkos apsaugos agentūra. Šiems paraiškų teikėjams buvo skirta 70 proc. visų lėšų.

Kadangi paraiškas dėl aplinkosaugos priemonių finansavimo gali teikti visuomeninės ir nevyriausybinės organizacijos, mokslo ir švietimo įstaigos, viešosios įstaigos, kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų naudojimo taryboje turėtų dalyvauti ir jų atstovai, o apie galimybę teikti paraiškas kasmet turėtų būti skelbiama viešai. Tokiu būdu būtų

<sup>7</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004-05-19 įsakymas Nr. D1-276 „Dėl paraiškų dėl aplinkosaugos projektų (priemonių) finansavimo, naudojant Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas, pateikimo, šių projektų (priemonių) įvertinimo ir jų finansavimo tvarkos aprašo bei Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų panaudojimo tarybos nuostatų patvirtinimo“.

<sup>8</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009-03-17 įsakymas Nr. D1-200 „Dėl aplinkos apsaugos ministro 2009 m. sausio 30 d. įsakymo Nr. D1-37 „Dėl aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų panaudojimo tarybos sudarymo“ pakeitimo“.

<sup>9</sup> Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų panaudojimo tarybos 2010-02-03 posėdžio protokolo Nr. 1 priedas.



užtikrintas didesnis lėšų skirstymo viešumas, jos būtų skiriamos įstatyme nustatytoms priemonėms, kurios turėtų didžiausią teigiamą poveikį aplinkai ir gamtos ištekliams.

## 2. Paskirstomos ir panaudojamos ne visos Programų lėšos

Aplinkos ministerija, kaip Aplinkos apsaugos rėmimo programos asignavimų valdytoja, privalo užtikrinti Programos vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

Aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga – viena savivaldybėms priskirtųjų (ribotai savarankiškų) funkcijų. Tai reiškia, kad įgyvendindamos šią funkciją, savivaldybės įstatymais ir jų pagrindu priimtais kitais teisės aktais pavestas funkcijas atlieka atsižvelgdamos į vietos sąlygas ir aplinkybes. Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo programų finansavimo pajamos ir išlaidos planuojamos savivaldybių tarybų nustatyta tvarka, o programų priemones tvirtina savivaldybių tarybos<sup>10</sup>.

Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiąsias programas vykdė 60 savivaldybių.

Aplinkos ministerija ir savivaldybės 2009 m. galėjo paskirstyti (disponavo) 58 582,7 tūkst. Lt Programų lėšų, o 2010 m. 41 923,7 tūkst. Lt (1 lentelė). Aplinkos ministerija 2009 ir 2010 m. nepaskirstė atitinkamai 42 ir 46 proc. Programos lėšų, o savivaldybės 2009 m. – daugiau nei 10 proc. savivaldybių programų lėšų.

1 lentelė. Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo programų lėšos, šių lėšų paskirstymas, panaudojimas ir likučiai, tūkst. Lt.

Rodiklio pavadinimas	Aplinkos apsaugos rėmimo programa	Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos	Iš viso:
Lėšų likutis 2009-01-01	6996,9	9294,1	16290,9
2009 m. programos lėšos	18218,1	40364,6	58582,7
Paskirstyta	10 495,4	36218,9	46714,3
Paskirstyta, proc.	57,6	89,7	79,7
Panaudota 2009 m.	8481,9	29697,1	38179,0
Panaudota proc.	46,6	73,5	65,1
Lėšų likutis 2010-01-01	9736,2	8901,5	20403,7
2010 programos lėšos	19331,7	22592,0*	41923,7
Paskirstyta	10378,5	23815,1*	34193,6
Paskirstyta, proc.	53,7	105*	81,6
Panaudota 2010 m.	11013,0	17794,5*	28807,5
Panaudota proc.	56,9	78,8	68,7
Likutis 2011-01-01	8318,7	4797,5	13116,2

\* 13 savivaldybių iki 2010-05-21 nepateikė Aplinkos ministerijai savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų ataskaitų.

Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė pagal Aplinkos ministerijos duomenis ir savivaldybių ataskaitas.

<sup>10</sup> Lietuvos Respublikos savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymas, 2003-06-10 Nr. IX-1607, 2 str.

Kaip matyti iš 1 lentelės, nepanaudotų Programos ir savivaldybių programų lėšų likučiai 2009-01-01 buvo 16 290,9 tūkst. Lt, 2010-01-01 – 20 403,7 tūkst. Lt, taigi per 2009 m. išaugo 25,2 proc.

Paskirstant ir panaudojant Programų lėšas kasmet lieka nepaskirstytų ir nepanaudotų lėšų likučiai. Priežastys yra šios:

- Tinkamai paruoštų ir pagrįstų paraiškų trūkumas. 2009 m. patenkintos 122 paraiškos, kurių vertė 9 416,8 tūkst. Lt, o 2010 m. 110 paraiškų, kurių vertė 10 378,5 tūkst. Lt.

- Aplinkos ministerija tvirtindama programos išlaidų sąmatas kiekvienai priemonių grupei palieka 10–40 proc. lėšų rezervą. Norime pastebėti, kad tokio rezervo formavimas yra nenumatytas įstatymuose, todėl lemia nepanaudotų Programos lėšų likučių didėjimą.

- Netikslaus lėšų paskirstymo priežastimi Aplinkos ministerija, Akmenės, Klaipėdos, Mažeikių ir Vilniaus rajonų, Klaipėdos ir Vilniaus miestų savivaldybės nurodė tai, kad jos neturi galimybės tiksliai įvertinti būsimų programos pajamų, nes sąmatas rengia nežinodamos, kokia bus tarša ir kokios bus programų pajamos. Norime pastebėti, kad regionų aplinkos apsaugos departamentai, disponuodami informacija apie taršą ir skirtas baudas ir išduodami leidimus gamtos ištekliams naudoti, gali prognozuoti galimą įplaukų kitimą, o bendradarbiaudami su savivaldybėmis galėtų prisidėti prie tikslesnio pajamų ir išlaidų planavimo.

Analizuodami Aplinkos ministerijos 2009 ir 2010 m. veiklos ataskaitas nustatėme, kad dėl lėšų trūkumo lėtai sprendžiamos atliekų tvarkymo, oro ir vandens taršos, nuotekų valymo, saugomų teritorijų tvarkymo problemos<sup>11</sup>.

Taigi manytume, kad Aplinkos ministerijos įvardijamas problemas padėtų spręsti Programų lėšų efektyvesnis paskirstymas ir panaudojimas, taip pat paliekamo rezervo panaudojimo tikslų ir jo dydžio reglamentavimas.

### **3. Apie 60 proc. Programos lėšų panaudojama administracinėms, transporto išlaikymo ir visuomenės informavimo išlaidoms, užuot nukreipus žalos aplinkai mažinimui**

Programos lėšomis įgyvendinami šie Aplinkos ministerijos strateginiai tikslai: „Užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę Lietuvos gyventojams, sudaryti sąlygas darniai teritorijų plėtrai“ ir „Užtikrinti racionalų gamtos išteklių (įskaitant miškus ir žemės gelmes) naudojimą ir tolesnį jų gausinimą, išsaugoti biologinę įvairovę, gamtos paveldo vertybes, kraštovaizdžio savitumą“.

<sup>11</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2010 m. veiklos ataskaita.

Aplinkos ministerija skirstydama lėšas projektams (priemonėms) turi laikytis įstatyme numatytų proporcijų.

Iki 2010-10-01 įstatymu buvo nustatyta, kokia dalis programos lėšų gali būti skiriama keturioms iš devynių įstatyme numatytų aplinkosaugos sričių, o nuo 2010-10-01 – penkioms iš dešimties, t. y. nei įstatyme, nei poįstatyminiuose teisės aktuose nenustatyta, kokia dalis lėšų ir kaip konkrečiai paskirstoma:

- aplinkos apsaugos, gamtos išteklių naudojimo ir jų gausinimo programoms, schemoms, planams, įstatymų ir kitų teisės aktų projektams rengti;
- moksliniams taikomiesiems darbams, aplinkos stebėsenai, poveikio aplinkai vertinimui;
- valstybinėms aplinkos apsaugos įstaigoms ir organizacijoms aprūpinti prietaisais, įrenginiais, medžiagomis ir kitomis materialinėmis priemonėmis jų aplinkosaugos veiklai vykdyti;
- švietimui ir mokymui aplinkosaugos klausimais, specialistų kvalifikacijai kelti, leidybai, aplinkosaugos informacijai skleisti, aplinkos apsaugos renginiams ir konkursams organizuoti, aplinkosaugos srities tarptautinių projektų ir sutarčių įgyvendinimo išlaidoms apmokėti;
- vardinėms premijoms asmenims už aplinkosaugos srities nuopelnus.

Išanalizavę 2009–2011 metų Programos lėšų paskirstymą nustatėme, kad iki 60 proc. lėšų buvo paskirstytos minėtoms penkioms aplinkos apsaugos sritis, t. y. buvo skirtos Aplinkos ministerijos ar jai pavaldžių institucijų išlaidoms apmokėti (2 lentelė).

2 lentelė. Paskirstytų Programos lėšų struktūra 2009–2011 m.

Metai	Paskirstyta iš viso:	Iš jų:			Procentas nuo paskirstymo
		Aplinkos ministerijai pavaldžių įstaigų tarnybiniam transportui išlaikyti	administracinėms išlaidoms	visuomenės informavimui ir švietimui	
1	3	4	5	6	(4+5+6)/3*100
2009	10495,4	2657,6	1844,0	2098,7	62,9
2010	10378,5	2872,8	2650,3	864,2	61,5
2011	7902,8	1000	1103,3	598,0	34,5
Iš viso:	28776,7	6530,4	5597,6	3560,9	54,5

Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė pagal Aplinkos ministerijos duomenis

Matyti, kad Aplinkos ministerija didžiąją dalį lėšų paskirsto ministerijos ir jai pavaldžių institucijų transporto, administracinėms ir visuomenės informavimo išlaidoms, nors mūsų nuomone šios išlaidos turėtų būti finansuojamos iš Aplinkos ministerijos valdymo išlaidoms skirtų valstybės biudžeto asignavimų, o ne iš Programos, kurios tikslas – finansuoti aplinkosaugos ir kitas priemones, numatytas įstatymo 4 straipsnyje<sup>12</sup>.

Reikia pastebėti, kad Aplinkos apsaugos įstatyme reglamentuota, kas yra aplinkos atkūrimo priemonės – tai bet kurie veiksmai, įskaitant žalą sumažinančias ir laikinąsias priemones, kuriomis nustatyta tvarka atkuriamą iki pradinės būklės pažeista aplinka, jos elementai ir (arba) pablogėjusios

<sup>12</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas, 2000-10-12 Nr. VIII-2025, 2 str.

jų funkcijos arba įgyvendinamos lygiavertės tiems aplinkos elementams ir (arba) jų funkcijoms alternatyvos. Taigi visos programos priemonės turėtų būti skirtos mažinti aplinkai daromą žalą.

Galiojantys Programos vykdymą reglamentuojantys teisės aktai suteikia galimybę didesnę dalį programos lėšų panaudoti bendrųjų aplinkosauginių reikmių priemonių finansavimo poreikiams tenkinti. Tokios priemonės nedaro tiesioginės įtakos galutiniams programos vykdymo rezultatams.

Programos įgyvendinimo vertinimui yra numatyti vertinimo kriterijai, kurie rodo, kaip įgyvendinama programa ir kokios priemonės buvo įgyvendintos. Analizuodami vertinimo kriterijus nustatėme, kad jie rodo ne visos Programos priemonių, o tam tikrų Programos priemonių sudedamųjų dalių įgyvendinimą.

#### Pavyzdys

Programos priemonė:

1. Žalos, padarytos aplinkai likvidavimas, poveikio aplinkai mažinimas, kraštovaizdžio elementų atkūrimas, aplinkosauginių objektų projektavimas, statyba, rekonstravimas ir remontas.
2. Medžiojamųjų, retų ir nykstančių gyvūnų išteklių apsaugos ir gausinimo priemonių rėmimas

Vertinimo kriterijus:

1. Atkurta kraštovaizdžio elementų (vnt.)
2. Įgyvendinta retų ir nykstančių gyvūnų išteklių apsaugos ir gausinimo priemonių (vnt.)

Mūsų nuomone, Programos priemonės yra plačios, todėl neaišku, kada priemonė yra įgyvendinta: ar kai įgyvendinama visa priemonė, ar kai įgyvendinama viena jos sudedamųjų dalių. Suskaidžius programos priemones būtų galima efektyviau įvertinti jų įvykdymą.

**3 lentelė. Programos įgyvendinimo rezultatai (programos vertinimo kriterijai ir jų įgyvendinimas)**

Vertinimo kriterijus	Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymas, procentais	Metinis planas	Įvykdyta	Įvykdymas, procentais
Rezultato:	2009 m.			2010 m.		
Įgyvendinta aplinkosaugos priemonių (vnt.)	120	120	100	89	76	85
Įgyvendinta mokslinių taikomųjų ir monitoringo darbų (vnt.)	22	20	91	10	7	70
Įgyvendinta aplinkosaugos veiklos efektyvumo didinimo (kontrolė, mobilumas, operatyvumas) priemonių (vnt.)	13	12	92	5	5	100
Produkto:	2009 m.			2010 m.		
Atkurta kraštovaizdžio elementų (vnt.)	6	7	117	6	5	83
Įgyvendinta retų ir nykstančių gyvūnų išteklių apsaugos ir gausinimo priemonių (vnt.)	13	14	108	13	15	115
Parengta strateginių dokumentų ir teisės aktų aplinkosaugos srityje (vnt.)	10	6	60	10	1	10
Įgyvendinta aplinkos stebėsenos (monitoringo) priemonių (vnt.)	15	19	127	15	15	100
Įvykdyta aplinkos apsaugos valstybės kontrolės priemonių (vnt.)	20	25	125	20	14	70
Įgyvendinta visuomenės informavimo ir ekologinio švietimo priemonių (vnt.)	38	38	100	37	37	100
Skirta vardinių premijų už nuopelnus aplinkos apsaugai (vnt.)	3	3	100	3	2	67
Įvykdyta neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių skatinimo priemonių (vnt.)	1	1	100	1	0	0

Šaltinis – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2009 ir 2010 metų veiklos ataskaitos

Kaip matyti iš 3 lentelės, dauguma Programos vertinimo kriterijų yra pasiekti, tačiau dalis jų neatitinka pagrindinio surenkamų lėšų tikslo – kompensuoti aplinkai ir valstybiniams gamtos ištekliams padarytą žalą. Programos rezultatyvumo vertinimo kriterijumi galėtų būti įgyvendintų aplinkos atkūrimo priemonių skaičius. Jis rodytų objektyvų surenkamų lėšų tikslo ir poveikio aplinkai ryšį.

## **4. Programų lėšos skiriamos ir naudojamos priemonėms, nenumatytoms Programų įstatymuose arba kitų programų priemonėms**

Aplinkos apsaugos valdymo politika ir praktika turi nukreipti visuomeninius ir privačius interesus aplinkos kokybei gerinti, skatinti gamtos išteklių naudotojus ieškoti būdų ir priemonių, kaip išvengti arba sumažinti neigiamą poveikį aplinkai.

### **4.1. Programos lėšų panaudojimas**

Programos įstatyme numatytas Programos tikslas – finansuoti aplinkosaugos ir kitas priemones, numatytas šio įstatymo 4 straipsnyje<sup>13</sup>. Minėtame straipsnyje numatyta daug priemonių, kurioms gali būti naudojamos Programos lėšos: nuo aplinkai padarytos žalos kompensavimo, žuvų išteklių atkūrimo bei medžiojamųjų gyvūnų išteklių apsaugos iki vardinių premijų skyrimo asmenims už aplinkosaugos srities nuopelnus. Svarbu paminėti, kad Programos įstatyme nustatytų Programos lėšų naudojimo sritys dar labiau išsiplėtė 2010 m. ir šiuo metu apima 10 skirtingų Programos lėšų panaudojimo punktų. Programos 2009 ir 2010 m. tikslai atitiko minėto įstatymo 4 straipsnyje numatytas Programos lėšų naudojimo sritis, tačiau nebuvo nustatyta, kurios iš jų yra prioritetinės ir reikėtų įgyvendinti pirmiausia.

Išanalizavę, kaip buvo skirstomos Programos lėšos 2009–2010 m. nustatėme, kad buvo finansuojamos kitų Aplinkos ministerijos vykdomų programų priemonės (4 lentelė).

<sup>13</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas, 2000-10-12 Nr. VIII-2025, 2 str.

**4 lentelė. Aplinkos ministerijos kitų programų priemonių finansavimas Programos lėšomis 2009–2010 m.**

Eil. Nr.	Priemonė, kuriai skirtos lėšos	Skirtos lėšos, tūkst. Lt	Programa iš kurios turėjo būti finansuota	Įstatymo 4 straipsnio punktai, kuriais remtasi skiriant lėšas	Metai
1.	Internetui tiekti DSL įranga aplinkos apsaugos agentūroms	70,0	Bendrosios aplinkos politikos įgyvendinimo, koordinavimo programa	6 punktas – valstybinėms aplinkos apsaugos įstaigoms ir organizacijoms aprūpinti prietaisais, įrenginiais, medžiagomis ir kitomis materialinėmis priemonėmis jų aplinkosaugos veiklai vykdyti.	2010
2.	Lietuvos ekspozicijai pasaulinėje parodoje „EXPO 2010“ įrengti	900,0	Specialioji Lietuvos pasiekimų pristatymo pasaulinėje parodoje „EXPO 2010“ Kinijoje programa	7 punktas – Aplinkosaugos srityje švietimui, mokymui, specialistų kvalifikacijai kelti, leidybai, aplinkosaugos informacijai skleisti, aplinkos apsaugos renginiams bei konkursams organizuoti, tarptautinių projektų ir sutarčių aplinkosaugos srityje įgyvendinimo išlaidoms apmokėti.	2009–2010
3.	Nacionalinei išmetamųjų į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos ataskaitai parengti	100,0	Specialioji klimato kaitos programa	5 punktas – moksliniams taikomiesiems darbams, aplinkos monitoringui, poveikio aplinkai vertinimui.	2010
4.	Narystės Europos meteorologinių palydovų eksploatacijos organizacijoje, naudojantis šios organizacijos patirtimi ir duomenimis, metiniam įnašui ir delspinigiams sumokėti	316,5	Hidrometeorologinių stebėjimų ir prognozių ir Specialiąją lėšų, gautų už teikiamas meteorologinės informacijos paslaugas programas	7 punktas – Aplinkosaugos srityje švietimui, mokymui, specialistų kvalifikacijai kelti, leidybai, aplinkosaugos informacijai skleisti, aplinkos apsaugos renginiams bei konkursams organizuoti, tarptautinių projektų ir sutarčių aplinkosaugos srityje įgyvendinimo išlaidoms apmokėti.	2009

Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė pagal Aplinkos ministerijos duomenis

Aplinkos ministerija Programos lėšomis finansuoti kitų programų priemones gali, nes:

- nepanaudojami Programos lėšų likučiai;
- Programos įstatyme ir 2009, 2010 m. programose numatytos plačios lėšų panaudojimo sritys;
- trūksta lėšų vykdyti kitas Aplinkos ministerijos programas.

Norime pastebėti, kad 2005–2010 m. 525,0 tūkst. Lt Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos departamentas panaudojo gyvūnų globos priemonėms finansuoti, nors tokių priemonių finansavimas Programos įstatymo 4 str. 3 p.<sup>14</sup> nenumatytas.

## 4.2. Savivaldybių programų lėšų panaudojimas

Savivaldybių programų sudarymo analizę atlikome Klaipėdos ir Vilniaus miestų, Akmenės, Klaipėdos, Mažeikių ir Vilniaus rajonų savivaldybėse.

<sup>14</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas, 2000-10-12 Nr. VIII-2025, 4 str.

Iš jų tik Akmenės rajono savivaldybė 2010 m. vykdė Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiąją programą. Kitos penkios savivaldybės iš šios programos lėšų vykdė kitų programų priemones. Visų šešių savivaldybių vykdomų programų tikslai iš esmės atitinka Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatyme numatytas priemones. Akmenės, Klaipėdos, Mažeikių rajonų ir Vilniaus miesto tarybos patvirtino Savivaldybių programų lėšų paskirstymo ir panaudojimo tvarkas, kuriose pasigedome aiškios programų pajamų planavimo metodikos ir programų priemonių atrankos prioritetų.

Klaipėdos miesto ir Vilniaus rajono savivaldybių tarybos nėra nustačiusios pajamų ir išlaidų planavimo tvarkos, motyvuodamos tuo, kad lėšos Savivaldybių programų įstatyme numatytoms priemonėms yra paskirstomos vadovaujantis bendra savivaldybių biudžetų sudarymo tvarka.

Ataskaitas, o prireikus ir papildomą informaciją apie Savivaldybių programų priemonių vykdymą savivaldybės teikia Aplinkos ministerijai jos nustatyta tvarka. Savivaldybių programų lėšas, panaudotas nenumatytiems šiame įstatyme tikslams, Aplinkos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos teikimu Valstybinė mokesčių inspekcija išieško į valstybės išdo sąskaitą, kurioje kaupiamos aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos<sup>15</sup>.

Šalies savivaldybės į Savivaldybių programas 2009 m. gavo 31 070,5 tūkst. Lt pajamų iš kurių 26 475,5 tūkst. Lt arba 85,2 proc., buvo gauta kaip juridinių ir fizinių asmenų mokesčiai, mokami įstatymų nustatytais proporcijomis ir tvarka už teršalų išmetimą į aplinką. Tos savivaldybės, kurių teritorijose yra didelės įmonės (taršos šaltiniai) gauna didžiausias pajamas. Audito metu pastebėjome, kad pajamos į savivaldybių programas skiriasi iki 93 kartų (žr. pavyzdį).

#### Pavyzdys

- 
- Mažeikių rajono savivaldybei 2009 m. pervesta 5 796,1 tūkst. Lt pajamų (pagrindinis taršos ir programos pajamų šaltinis – AB „ORLEN Lietuva“). Tuo tarpu šalia esančioms savivaldybėms:
    - Skuodo rajono – 62,1 tūkst. Lt, t. y. 93 karto mažiau negu Mažeikių rajono;
    - Telšių rajono – 430,7 tūkst. Lt, t. y. 13,5 karto mažiau;
    - Akmenės rajono – 1 536,9 tūkst. Lt (pagrindinis taršos ir programos pajamų šaltinis – AB „Akmenės cementas“), t. y. 3,8 karto mažiau.
  - Vilniaus miesto savivaldybei – 4826,2 tūkst. Lt. Tuo tarpu šalia esančioms savivaldybėms:
    - Elektrėnų – 694,0 tūkst. Lt, t. y. 6,9 karto mažiau negu Vilniaus miesto savivaldybei;
    - Vilniaus rajono – 405,5 tūkst. Lt, t. y. 12 kartų mažiau;
    - Trakų rajono – 179,7 tūkst. Lt, t. y. 26,8 karto mažiau;
    - Širvintų rajono – 73,1 tūkst. Lt, t. y. 66 kartus mažiau.
  - Kauno miesto savivaldybei – 2369,9 tūkst. Lt. Tuo tarpu šalia esančioms savivaldybėms:
    - Kėdainių rajono – 1074,4 tūkst. Lt, t. y. 2,2 karto mažiau negu Kauno miesto savivaldybei;
    - Jonavos rajono – 837,2 tūkst. Lt, t. y. 2,8 karto mažiau;
    - Kauno rajono – 782,1 tūkst. Lt, t. y. 3 kartus mažiau;
    - Kaišiadorių rajono – 209,3 tūkst. Lt, t. y. 21,7 karto mažiau.
- 

<sup>15</sup> Lietuvos Respublikos savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymas, 2003-06-10 Nr. IX-1607, 2 ir 4 str.

Kaip matyti iš pavyzdžio, savivaldybės yra tame pačiame regione ir šalia viena kitos, tačiau Savivaldybių programų pajamos skiriasi nuo kelių iki keliasdešimties kartų. Tai rodo netolygų lėšų paskirstymą – neatsižvelgiant į tai, kad teršėjas teršia teritoriją ne tik tos savivaldybės, kurioje veikia.

Akmenės, Klaipėdos, Mažeikių ir Vilniaus rajonų, Klaipėdos ir Vilniaus miestų savivaldybėse dauguma Savivaldybių programos priemonių atitinka numatytas Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatyme. Tačiau kai kurios savivaldybės į Savivaldybių programas įtraukia Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatyme nenumatytas ar kitų asignavimų valdytojų programų priemones (žr. pavyzdį).

#### Pavyzdys

- 
1. Mažeikių rajono savivaldybė 2009 m. skyrė ir panaudojo kitų asignavimų valdytojų programoms vykdyti 150 tūkst. Lt.
    - 1.1. Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento, Mažeikių rajono agentūros aplinkosauginei programai vykdyti – 100 tūkst. Lt.
    - 1.2. Mažeikių rajono policijos komisariato nusikalstamų veikų prevencijos programos tikslinėms priemonėms aplinkos apsaugos srityje vykdyti – 50 tūkst. Lt.
  2. Mažeikių rajono savivaldybė 2009 m. skyrė ir panaudojo 339 tūkst. Lt, o Pagėgių savivaldybė 2008–2009m. 8,9 tūkst. Lt, priemonėms, nenumatytoms Lietuvos Respublikos savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymo 4 str.
    - 2.1. Mažeikių rajono savivaldybė 339,0 tūkst. Lt, kuriuos savivaldybė panaudojo vandentvarkos projektų eksploatacinėms išlaidoms padengti (lietaus vandenų valymo išlaidų susidariusiam išsiskolinimui) apmokėti.
    - 2.2. Pagėgių savivaldybė 2008 m. panaudojo 7,5 tūkst. Lt naminių gyvūnų žetonams ir pažymėjimams, 2009 m. – 1,4 tūkst. Lt bešeimininkų gyvūnų paėmimui ir sunaikinimui.
- 

Tokiems atvejams, kai savivaldybės Savivaldybių programų lėšomis finansuoja kitų asignavimų valdytojų programų priemones, sąlygas sudaro tai, kad:

- savivaldybės nėra nustačiusios prioritetų Savivaldybių programų priemonių atrankai;
- savivaldybėms nepakankamai aiški priemonių atrankos tvarka.

Savivaldybių programų įstatymo 4 straipsnyje numatyta, kad VMI specialiosios programos lėšas, panaudotas nenumatytiems įstatyme tikslams, Aplinkos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos teikimu, ne ginčo tvarka išieško į valstybės išdo sąskaitą, kurioje kaupiamos aplinkos apsaugos rėmimo lėšos.

Aplinkos ministerija 2007–2010 m. kreipėsi į Valstybinę mokesčių inspekciją dėl 3 227,2 tūkst. Lt išieškojimo iš savivaldybių.

Audito metu nustatėme, kad Aplinkos ministerija kreipėsi į VMI ir Elektrėnų, Pagėgių, Visagino miestų ir Švenčionių rajono savivaldybes dėl išieškojimo lėšų, kurios buvo panaudotos: bešeimininkų gyvūnų paėmimui ir sutvarkymui, transporto priemonių eksploatavimui, statistinių ataskaitų formų paruošimui (5 lentelė).



**5 lentelė. Aplinkos ministerijos kreipimaisi į VMI ir savivaldybes dėl Savivaldybių programų lėšų, panaudotų įstatyme nenumatytoms priemonėms**

Eil. Nr.	Savivaldybė	Įstatyme, nenumatytos priemonės kurioms savivaldybės panaudojo Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšas	Aplinkos ministerijos kreipimosi į VMI ir savivaldybę data
1.	Elektrėnų	Transporto priemonei eksploatuoti 11 tūkst. Lt. <sup>16</sup> .	2009-04-06
2.	Pagėgių	1,4 tūkst. Lt bešeimininkų gyvūnų paėmimui ir sutvarkymui <sup>17</sup> .	2010-10-18
3.	Švenčionių rajono	1,6 tūkst. Lt panaudojo: naftos produktų gaudytuvų eksploatacijai skirtos lėšos (statistinės ataskaitos forma Nr. 1-vanduo 2007 m. projekto paruošimui, mokesčių už aplinkos taršą iš stacionarių taršos šaltinių 2007 m. II pusmetį deklaracijos paruošimui, mokesčių už aplinkos taršą iš stacionarių taršos šaltinių 2008 m. I pusmetį deklaracijos projekto paruošimui <sup>18</sup> .	2010-01-14
4.	Visagino miesto	Baltų ežero dugnui valyti, beglobiams gyvūnams gaudyti, gyvūnams registruoti, varnų lizdams numušti, kenkėjams dezinfekuoti – 95,7 tūkst. Lt <sup>19</sup> .	2008-04-07

Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė pagal Aplinkos ministerijos duomenis

Ministerija nurodė, kad šios lėšos panaudotos įstatyme<sup>20</sup> nenumatytoms priemonėms, todėl turi būti „ne ginčo tvarka“ išieškotos ir pervestos į Aplinkos apsaugos rėmimo programą.

Kaip buvo minėta, Aplinkos ministerija skiria ir naudoja Programos lėšas analogiškomis ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų priemonėms (bešeimininkų gyvūnų paėmimui ir sutvarkymui (ji įstatyme nenumatyta), transporto priemonių eksploatavimui, ataskaitų rengimui). Taigi tiek ministerija, tiek savivaldybės naudojo lėšas Programos įstatyme arba Savivaldybių programos įstatymuose nenumatytoms priemonėms, tačiau lėšų išieškojimo tvarka numatyta tik savivaldybėms<sup>21,22</sup>.

## 5. Yra galimybių surinkti daugiau lėšų į Aplinkos apsaugos rėmimo programą

Apie dešimtadalį (4 065,0 tūkst. Lt) Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų pajamų sudaro lėšos, gaunamos iš medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą. Mokesčius moka medžiotojų būreliai ir 22 VĮ miškų urėdijos, vykdančios profesionalią medžioklės veiklą.

Surinkome informaciją iš VĮ miškų urėdijų apie 2008–2010 m. vykdytą profesionalios medžioklės veiklą. Urėdijos vykdė profesionalią medžioklę 35 medžioklės plotuose, kurių bendras plotas 187644,7 ha (1 priedas).

Per minėtą laikotarpį urėdijos gavo 4 188,7 tūkst. Lt pajamų, patyrė 3 591,8 tūkst. Lt sąnaudų, iš kurių 508,4 tūkst. Lt sudarė medžioklės plotų naudotojų mokamas mokestis už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą. Bendras profesionalios medžioklės rentabilumas

<sup>16</sup> Aplinkos ministerijos 2009-04-06 raštas Nr. (9-2)-D8-3005.

<sup>17</sup> Aplinkos ministerijos 2010-10-18 raštas Nr. (9-2)-D8-9746.

<sup>18</sup> Aplinkos ministerijos 2010-04-14 raštas Nr. (9-3)-D8-439.

<sup>19</sup> Aplinkos ministerijos 2008-04-07 raštas Nr. (9-2)-D8-2932.

<sup>20</sup> Lietuvos Respublikos savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymas, 2003-06-10 Nr. IX-1607, 2 ir 4 str.

<sup>21</sup> Ten pat, 2 str.

<sup>22</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas, 2000-10-12 Nr. VIII-2025, 2 str.

urėdijose 2008 m. buvo 16,3 proc., 2009 m. – 23,0 proc., 2009 m. – 11,0 proc. Analizuodami urėdijų profesionalios medžioklės veiklos rezultatus nustatėme, kad 2008 m. profesionalios medžioklės veikla buvo rentabili visose 22 urėdijose, 2009 m. ši veikla buvo nuostolinga keturiose miškų urėdijose, 2010 m. – vienoje, o trijose šios veiklos rentabilumas nesiekė 1 proc.

Norime pastebėti, kad VI Kėdainių, Švenčionėlių ir Tauragės miškų urėdijos 2009–2010 m. atsisakė vykdyti profesionalią medžioklės veiklą trijuose profesionalios medžioklės plotų vienetuose, kurių plotas 9147,0 ha. Kauno, Klaipėdos ir Vilniaus RAAD, organizavo leidimų naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius medžioklės plotų vienetu išdavimo konkursus. Kėdainių, Švenčionėlių ir Tauragės miškų urėdijų profesionalios medžioklės plotai buvo perduoti naudoti trims medžioklės plotų naudotojams. Pastarieji įsipareigojo kasmet mokėti 185 000,0 Lt kasmetinį savanorišką mokestį į Aplinkos apsaugos rėmimo programą (6 lentelė).

**6 lentelė. Kėdainių, Švenčionėlių ir Tauragės miškų urėdijų profesionalios medžioklės plotų panaudojimo rodikliai**

Eil. Nr.	Miškų urėdija ir medžioklės ploto vienetas	Plotas, ha	Pajamos, tūkst. Lt	Sąnaudos, tūkst. Lt	Iš jų: mokestis už medžiojamųjų gyvūnų išteklius, tūkst. Lt	Perdavimo data	Kasmetinis savanoriškas mokestis į AARP, tūkst. Lt
1.	Kėdainių, Šlapaberžės girininkijos	1 894,0	2008 m. – 4,7 2009 m. – 2,1	2008 m. – 3,9 2009 m. – 3,9	2008 m. – 1,9 2009 m. – 1,8	2009-11-16	45,0
2.	Švenčionėlių, Švenčionėlių PMP	2 821,0	2008 m. – 12,2 2009 m. – 12,0 2010 m. – 8,2	2008 m. – 11,7 2009 m. – 8,5 2010 m. – 8,1	2008 m. – 3,3 2009 m. – 3,4 2010 m. – 3,5	2010-08-09	105,0
3.	Tauragės, Šilinės	4 432,0	2008 m. – 14,7 2009 m. – 2,7	2008 m. – 6,9 2009 m. – 8,3	2008 m. – 3,2 2009 m. – 0	2009-12-08	35,0
	Iš viso:	9 147,0	–	–	17,1		185,0

Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė pagal Kauno, Klaipėdos ir Vilniaus RAAD duomenis

Trims miškų urėdijoms 2009–2010 m. atsisakius vykdyti profesionalią medžioklės veiklą trijuose profesionalios medžioklės plotų vienetuose ir RAAD-ams konkurso tvarka išdavus leidimus kitiems subjektams naudoti medžiojamųjų gyvūnų išteklius šiuose medžioklės plotuose, programų pajamos padidėjo nuo 17,1 tūkst. Lt iki 185,0 tūkst. Lt, t. y. daugiau negu 10 kartų. Todėl Aplinkos ministerija turėtų išanalizuoti profesionalios medžioklės veiklos vykdymo efektyvumą ir tikslingumą visose miškų urėdijose.

## **6. Nežinomi tikrieji Savivaldybių programų vykdymo rezultatai**

Aplinkos ministras 2003-11-05 nustatė, kad savivaldybių administracija savivaldybės tarybos patvirtintą ataskaitinių metų ataskaitą iki kitų metų kovo 1 d. pateikia Aplinkos ministerijai

ir RAAD-ams, kurie įpareigoti per mėnesį nuo ataskaitų gavimo pateikti Aplinkos ministerijai išvadas dėl Savivaldybių programos priemonių vykdymo<sup>23</sup>.

Išanalizavę mums pateiktus duomenis apie minėtų ataskaitų pateikimą, nustatėme:

- 2009 m. ataskaitų nepateikė 2 savivaldybės, o 21 vėlavo pateikti. Septyni RAAD-ai iš aštuonių vėlavo pateikti išvadas dėl 48 savivaldybių ataskaitų (žr. pavyzdį);
- 2010 m. ataskaitų iki 2011 m. gegužės vidurio nebuvo pateikusios 13 savivaldybių. Penki RAAD-ai iš aštuonių dar nebuvo pateikę išvadų dėl 35 savivaldybių ataskaitų.

#### Pavyzdys

- Šakių ir Radviliškio rajonų savivaldybės nepateikė, o Alytaus, Varėnos, Jurbarko, Raseinių, Kretingos, Šakių, Radviliškio, Akmenės, Joniškio, Plungės, Radviliškio, Telšių, Utenos, Vilniaus ir Šalčininkų rajonų, Druskininkų, Birštono, Palangos, Marijampolės, Kalvarijos, Rietavo ir Vilniaus miesto savivaldybės vėlavo pateikti ministerijai 2009 m. ataskaitas dėl Savivaldybių programų vykdymo.
- Kauno RAAD vėlavo pateikti išvadas dėl visų 7 savivaldybių programų (Kauno miesto ir rajono, Jurbarko, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių ir Raseinių rajonų).
- Klaipėdos RAAD – dėl visų 10 savivaldybių programų (Klaipėdos miesto ir rajono, Kretingos, Skuodo, Šilalės, Šilutės, Tauragės rajonų, Neringos, Pagėgių ir Palangos savivaldybių).
- Marijampolės RAAD – dėl visų 5 savivaldybių programų (Marijampolės, Kalvarijos, Kazlų - Rūdos, Šakių ir Vilkaviškio rajonų savivaldybių).
- Panevėžio RAAD – dėl programos 1 savivaldybės iš 6 (Panevėžio rajono).
- Šiaulių RAAD dėl visų 11 savivaldybių programų (Šiaulių miesto ir rajono, Akmenės, Joniškio, Kelmės, Mažeikių, Pakruojo, Plungės, Radviliškio, Telšių rajonų ir Rietavo savivaldybių).
- Utenos RAAD – dėl visų 6 savivaldybių programų (Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos, Zarasų rajonų ir Visagino savivaldybių).
- Vilniaus RAAD – dėl visų 8 savivaldybių programų (Vilniaus miesto ir rajono, Šalčininkų, Širvintų, Švenčionių, Trakų, Ukmergės rajonų ir Elektrėnų savivaldybių).

Išnagrinėję ataskaitų nepateikimo ar vėlavimo pateikti priežastis nustatėme, kad:

- Aplinkos ministerija ir RAAD-ai neturi teisės pritaikyti sankcijų savivaldybėms dėl laiku nepateiktų ataskaitų;
- Akmenės, Klaipėdos, Mažeikių ir Vilniaus rajonų, Klaipėdos ir Vilniaus miestų savivaldybės išreiškė nuomonę, kad nustatytas ataskaitų pateikimo terminas yra per trumpas, nes pagal nustatytą tvarką ataskaitas turi tvirtinti savivaldybių tarybos.

Savivaldybėms nepateikiant ar vėluojant pateikti metines ataskaitas apie programų lėšų panaudojimą, o RAAD-ams vėluojant pateikti išvadas dėl šių ataskaitų, Aplinkos ministerija neturi pakankamos informacijos apie savivaldybių vykdytų aplinkos apsaugos rėmimo programų priemones, panaudotas lėšas ir negali įsitikinti, ar visos lėšos naudojamos įstatyme numatytoms priemonėms.

Savivaldybės atkreipė dėmesį į tai, kad programų lėšų panaudojimo pirminius patikrinimus atlikę ir pažeidimų nenustatę RAAD-ai vėliau atlieka detaliuosius patikrinimus ir taiko sankcijas (pavyzdys).

<sup>23</sup> Aplinkos ministro 2003-11-05 įsakymas Nr. 533 „Dėl Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos ataskaitos apie programos vykdymą formos, jos pildymo instrukcijos bei aplinkosaugos priemonių sąrašo patvirtinimo“, 2 ir 3 p.

---

**Pavyzdys**

---

Iki 2010 m. spalio mėn. RAAD nustatė kelis svarbius savivaldybių programų lėšų naudojimo pažeidimus, apie kuriuos informavo ministeriją. Ministerijos kancleris 2010-10-22 atkreipė RAAD dėmesį į tai, kad „Medžiotojų būreliai nėra miškų savininkai, valdytojai ar naudotojai, todėl savivaldybės, skirdamos lėšų medžiotojų būreliams iš savivaldybių lėšų aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų pažeidžia įstatymo nuostatas“<sup>24</sup> ir paprašė RAAD atlikti papildomus programų lėšų naudojimo patikrinimus. RAAD atlikus papildomus patikrinimus, Aplinkos ministerija kreipėsi į VMI dėl 776,2 tūkst. Lt lėšų išieškojimo.

---

Aplinkos ministras 2011-03-04 patvirtino Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymo patikrinimo tvarkos aprašą, kuris įsigalios 2012-01-01. Aprašo 6.2 punkte nustatyta, kad, savivaldybei nepateikus ataskaitos laiku, RAAD-as atlieka detalų Atskaitos duomenų patikrinimą savivaldybėje<sup>25</sup>. Ministerijos atsakingi darbuotojai teigia, kad tai skatins savivaldybes pateikti ataskaitas laiku, todėl bus galima operatyviau įsitikinti, ar visos lėšos naudojamos aplinkosauginėms priemonėms.

---

<sup>24</sup> Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2010-10-22 raštas „Dėl savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų lėšų, panaudotų pažeidžiant teisės aktus, išieškojimo“ regionų aplinkos apsaugos departamentams.

<sup>25</sup> Aplinkos ministro 2011-03-04 įsakymas Nr. D1-201 „Dėl Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymo patikrinimo tvarkos aprašo, Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymo ataskaitos formos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos priemonių vykdymo ataskaitos formos pildymo taisyklių patvirtinimo“

## IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

### Išvados

1. Aplinkos apsaugos rėmimo programos tikslus ir lėšų naudojimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nenustatyta, kokiais prioritetais vadovaujantis atrenkamos priemonės ir skiriamos lėšos joms vykdyti, todėl sudaromos prielaidos lėšas skirti priemonėms, kurios neturi tiesioginio teigiamo poveikio aplinkos būklei (1 skyrius).

2. Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų naudojimo taryboje, kuri priima sprendimus dėl programos lėšų skyrimo aplinkosaugos projektams (priemonėms), nedalyvauja visuomeninių ir nevyriausybinių organizacijų, mokslo ir švietimo įstaigų ir kt. institucijų atstovai, todėl neužtikrinimas atstovavimas visiems institucijų, galinčių teikti paraiškas dėl aplinkosaugos priemonių finansavimo, interesams ir lėšų skirstymo viešumas (1 skyrius).

3. Dalis Aplinkos apsaugos rėmimo programos vertinimo kriterijų nesuteikia informacijos apie programos lėšų naudojimo rezultatus, įgyvendinant aplinkos atkūrimo priemones (3 skyrius).

4. Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymai ir kiti teisės aktai apibrėžia platų lėšų naudojimo spektrą, todėl, neužtikrinus efektyvios lėšų skirstymo ir naudojimo kontrolės, dalis lėšų panaudojama nerezultatyviai:

4.1. priemonėms, tiesiogiai nesusijusioms su žalos gamtai mažinimu (Aplinkos ministerijai ir jai pavaldžių institucijų transporto, administracinėms ir visuomenės informavimo išlaidoms) (3 skyrius);

4.2. priemonėms, nenumatytoms Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme arba kitų Aplinkos ministerijos programų priemonėms finansuoti (4.1 poskyris);

4.3. priemonėms, nenumatytoms Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatyme arba kitų asignavimų valdytojų programų priemonėms finansuoti (4.2 poskyris).

5. Ne visos Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų lėšos panaudojamos, kasmet nepaskirstytų lėšų likutis didėja, nors daug aplinkosaugos problemų nesprendžiama būtent dėl lėšų trūkumo (2 skyrius).

6. Profesionalios medžioklės veiklos pelningumo mažėjimas urėdijose rodo, kad ši veikla gali tapti nuostolinga, o konkurso būdu išnuomojus tris medžioklės plotus buvo gauta 10 kartų daugiau lėšų į Aplinkos apsaugos rėmimo programą (5 skyrius).

7. Savivaldybėms delsiant pateikti ataskaitas apie Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų vykdymą ir lėšų panaudojimą, o RAAD-ams vėluojant pateikti išvadas dėl šių ataskaitų nežinomi tikrieji programų vykdymo rezultatai (4 skyrius).

## Rekomendacijos

### Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai:

Siekiant didinti Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų teigiamą poveikį aplinkai ir užtikrinti efektyvesnę lėšų naudojimo kontrolę:

1. Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų skirstymą ir naudojimą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyti:

1.1. lėšas skirti priemonėms prioritetinių aplinkos apsaugos sričių, kuriose būtina įgyvendinti aplinkosaugines priemones (1 išvada);

1.2. priemones lėšų planavimo ir skirstymo viešumui užtikrinti (2 išvada);

1.3. peržiūrėti programos vertinimo kriterijus, siekiant objektyviau parodyti surenkamų lėšų tikslo ir poveikio aplinkai ryšį (3 išvada).

2. Imtis priemonių, kurios leistų paskirstyti ir panaudoti visas Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų lėšas, užkirstų kelią lėšų panaudojimui ne pagal paskirtį ir kitų programų priemonėms finansuoti (4, 5 ir 7 išvados).

3. Išanalizuoti profesionalios medžioklės veiklos vykdymo efektyvumą, profesionalios medžioklės plotų nuomos konkurso būdu patirtį ir apsispręsti dėl profesionalios medžioklės plotų miškų urėdijose naudojimo (6 išvada).

2-ojo audito departamento direktorė

Zita Valatkienė

2-ojo audito departamento vyriausiasis valstybinis auditorius

Antanas Aliulis

# PRIEDAI

## Valstybinio audito ataskaitos „Aplinkos apsaugos rėmimo programų vykdymas“ 1 priedas

### Informacija apie VĮ miškų urėdijose vykdomą profesionalios medžioklės veiklą

Eil. Nr.	Miškų urėdijos	Pajamos ir sąnaudos gautos už medžioklės ūkį (tūkst. Lt)					
		2008 m.		2009 m.		2010 m.	
		Pajamos	Sąnaudos	Pajamos	Sąnaudos	Pajamos	Sąnaudos
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Alytaus	69,8	48,9	49,4	41,1	43,0	36,3
2.	Anykščių	77,5	74,9	64,8	57,2	87,1	78,3
3.	Joniškio	93,2	93,1	140,1	85,2	73,2	72,6
4.	Jurbarko	44,9	39,5	30,9	26,6	40,6	37,5
5.	Kaišiadorių	28,4	25,2	19,3	19,4	27,6	26,1
6.	Kauno	54,7	52,9	48,2	44,2	41,2	32,2
7.	Kėdainių	9,2	7,7	4,1	7,7	26,2	12,9
8.	Kretingos	101,6	95,6	119,4	112,5	136,6	131,5
9.	Kupiškio	23,5	16,9	14,4	7,9	10,5	11,2
10.	Marijampolės	35,5	34,5	30,7	27,1	45,2	44,0
11.	Mažeikių	16,3	8,0	5,2	6,5	18,0	7,9
12.	Pakruojo	52,6	37,7	51,6	44,5	61,6	56,6
13.	Panevėžio	327,9	297,0	334,0	258,9	389,0	345,7
14.	Radviliškio	36,2	25,6	48,2	16,5	39,2	15,4
15.	Raseinių	72,5	48,4	28,8	28,1	26,7	26,5
16.	Rokiškio	73,8	59,7	85,0	79,2	91,0	88,9
17.	Šiaulių	57,5	33,8	60,5	26,7	48,1	44,3
18.	Šilutės	39,6	34,2	32,2	33,8	41,8	36,0
19.	Švenčionėlių	12,2	11,7	12	8,5	8,2	8,1
20.	Tauragės	14,7	6,9	2,7	8,3		
21.	Trakų	31,6	26,3	42,7	30,6	33,4	33,2
22.	Ukmergės	132,7	130,0	140,0	138,7	130,4	129,3
23.	Iš viso:	1405,9	1208,5	1364,2	1108,8	1418,6	1274,5

35 medžioklės plotų vienetai, bendras plotas 187 644,7 ha, mokestis 508,4 tūkst. Lt  
Šaltinis – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė ir VĮ miškų urėdijos

Valstybinio audito ataskaitos  
 „Aplinkos apsaugos rėmimo  
 programų vykdymas“  
 2 priedas

**Rekomendacijų įgyvendinimo planas**

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų skirstymą ir naudojimą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyti:	Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija		
1.1.	Lėšas skirti priemonėms prioritetinių aplinkos apsaugos sričių, kuriose būtina įgyvendinti aplinkosaugines priemones.	Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - bus įgyvendinta b) Priemonė: - pakeisti Paraiškų dėl aplinkosaugos projektų finansavimo, naudojant AARP lėšas, pateikimo, šių projektų įvertinimo ir jų finansavimo tvarkos aprašą	2011-10-01
1.2.	Priemonės lėšų planavimo ir skirstymo viešumui užtikrinti.	Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - bus įgyvendinta b) Priemonė: - pakeisti Paraiškų dėl aplinkosaugos projektų finansavimo, naudojant AARP lėšas, pateikimo, šių projektų įvertinimo ir jų finansavimo tvarkos aprašą	2011-10-01
1.3.	Peržiūrėti programos vertinimo kriterijus, siekiant objektyviau parodyti surenkamų lėšų tikslo ir poveikio aplinkai ryšį.	Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - bus įgyvendinta b) Priemonė: - peržiūrėti ir pakeisti Aplinkos ministerijos 2012-2014 m. strateginį veiklos planą	2011-12-31
2.	Imtis priemonių, kurios leistų paskirstyti ir panaudoti visas Aplinkos apsaugos rėmimo programos ir Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiųjų programų lėšas, užkirstų kelią lėšų panaudojimui ne pagal paskirtį ir kitų programų priemonėms finansuoti.	Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - bus įgyvendinta b) Priemonės: 1) pakeisti Paraiškų dėl aplinkosaugos projektų finansavimo, naudojant AARP lėšas, pateikimo, šių projektų įvertinimo ir jų finansavimo tvarkos aprašą; 2) nuo 2012 m. sausio 1 d. vykdyti Aplinkos ministro 2011 m. kovo 4 d. įsakymo Nr. D1-201 „Dėl SAARSP priemonių vykdymo patikrinimo tvarkos aprašo, SAARSP priemonių vykdymo ataskaitos formos ir SAARSP priemonių vykdymo	1) 2011-10-01 2) 2013-09-01



Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
			ataskaitos formos pildymo taisyklių patvirtinimo“ taikymo monitoringą ir pateikti išvadas dėl jau priimtų teisės aktų efektyvumo	
3.	Išanalizuoti profesionalios medžioklės veiklos vykdymo efektyvumą, profesionalios medžioklės plotų nuomos konkurso būdu patirtį ir apsispręsti dėl profesionalios medžioklės plotų miškų urėdijose naudojimo.	Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija	a) Rekomendacijos įgyvendinimas: - bus įgyvendinta  b) Priemonė: - atlikti vidaus veiklos auditą profesionalios medžioklės veiklą vykdančiose miškų urėdijose ir, remiantis audito išvadomis, apsispręsti dėl profesionalios medžioklės plotų miškų urėdijose naudojimo	2012-03-01
<p>Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:</p> <p>(Pareigų pavadinimas) <span style="float: right;">(Vardas ir pavardė)</span></p> <p>(Kontaktinė informacija)</p>				